

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 20 051.052 Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 03 Гуманітарні науки на підставі прилюдного захисту дисертації на тему «Громадсько-політична діяльність Лева Бачинського (1872–1930 рр.)» за спеціальністю 032 Історія та археологія. «20» січня 2023 року.

Паска Ганна Михайлівна, 29.12.1995 року народження, громадянка України, освіта повна вища. У 2018 р. закінчила ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», здобула ступінь магістра за спеціальністю «Історія та археологія». З 01.09.2019 р. по даний час навчається в аспірантурі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника за спеціальністю 032 Історія та археологія на вечірній (державній) формі навчання.

Працює на посаді бібліотекаря II категорії відділу економіко-виробничої літератури Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Франка, м. Івано-Франківськ з 10 січня 2023 р. до цього часу.

Дисертацію виконано на кафедрі всесвітньої історії факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ.

Науковий керівник: Королько Андрій Зіновійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України і методики викладання історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Здобувачка має 21 наукову публікацію за темою дисертації (з них 4 – у співавторстві), 8 з яких – у наукових фахових виданнях України:

1. Паска Г. Участь Лева Бачинського у діяльності Загальної української ради. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Історія*. 2019. № 2 (50). С. 25–31.

2. Паска Г. Взаємини Лева Бачинського і Кирила Трильовського: від діалогу до конфронтації (кінець XIX – перша третина XX ст.). *Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис «Галичина»*. 2021. Ч. 34. С. 117–124.

3. Паска Г. Участь Лева Бачинського у роботі з'їздів РУРП (УРП) (1896–1913 рр.). *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького*

державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія. 2021. Вип. 8/50. С. 70–86.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Райківський І. Я., д.і.н., проф., завідувач кафедри історії України і методики викладання історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Я думаю, треба бути лаконічним. Мені приємно, що ця робота виконувалася на кафедрі всесвітньої історії, але науковий керівник і сама аспірантка є вихідцями з кафедри історії України і методики викладання історії. Ця робота виконувалася з 3-го курсу, вона є тривалим дослідженням. Усі зауваження ми почули і жодне з них не має принципового характеру. Всі були спрямовані на поглиблення, уточнення. Звичайно, потрібно творчу спадщину в окрему групу джерел, як і виділити дорадянську історіографію як окремий блок. Це б посилило і покращило роботу, але воно не має принципового значення. В цілому Ганна – дуже творча людина, вона і далі буде писати наукові праці. Дуже добре, що зійшлися такі дві постаті як Лев Бачинський, який народився 150 років тому, і Ганна Паска, яка є його землячкою, народилася неподалік від малої батьківщини відомого політика, а захист відбувається у Івано-Франківську, де Л. Бачинський провів дуже багато років свого життя. Ганна не просто підняла великий пласт джерел, а й простежила нащадків Л. Бачинського за кордоном. Коли був круглий стіл до 150-річчя з дня народження Л. Бачинського влітку минулого року, то нащадки політика за сприяння Ганни Михайлівни брали активну участь в його організації. Ганна не полінувалася, провела велику пошукову і комунікаційну роботу з нащадками Л. Бачинського. Це треба досліджувати, шукати такі контакти, що вона і зробила, і її робота цілком заслуговує на присудження наукового ступеня. Хочемо побажати їй подальших наукових успіхів, не зупинятися і продовжувати роботу.

Єгрешій О. І., к.і.н., доц. кафедри історії України і методики викладання історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Тема дисертації стосується просопографії, історії повсякденності. Ганна Михайлівна нагадала в своїй роботі ці епізоди, коли вже в другій половині ХХ ст. Л. Бачинського було перепоховано. Спочатку він був похований у Станиславові, потім в радянський час – таємно перепохований на цвинтарі на Чукалівці, а в період незалежності його прах було повернуто на старе місце. Це дуже цікавий момент. Мене особисто цікавлять історії видатних людей, історії малих людей. Це теж цікаве питання, де грань між поняттям «видатна людина» і «мала людина», це теж напрям. До речі, в Польщі більше дослідників намагаються досліджувати цих «малих людей» або видатних людей в дусі історії повсякденності, що в радянський період не вважалося за повноцінний предмет дослідження. Це елементи родинної історії, психоісторії, соціальної історії – нібито неважливі речі, але водночас вони можуть бути карколомними. Коли ми будемо намагатися десь нестандартно підходити до висвітлення постатей,

залучати міждисциплінарні студії, роботи будуть ставати тільки кращими. Дисертантці дуже багато чого вдалося в цьому дусі. Хочеться побажати Ганні реалізувати все задумане і написати багато статей про цю постать, а разом з тим шукати нові предмети дослідження, бачити цю тему нестандартно. Дуже цікавою є тематика «малих людей» в історії. На мене справила хороше враження ця робота, маю надію, що Ганна буде в подальшому вдосконалювати свої наукові здібності і рости як дослідниця.

Сова А. О., д.і.н., старший дослідник, доц. кафедри олімпійської освіти Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського.

Сьогодні дуже багато вже було сказано позитивного. Я підтримую своїх попередників у тому, що якихось концептуальних зауважень у нас немає. Ми говоримо про поглиблення, дослідження окремих «малих сюжетів». Мені здається, що треба звернути особливу увагу на повсякденне життя. Я задавав питання щодо причин смерті Л. Бачинського, тут було б дуже цікаво з'ясувати, як він проводив дозвілля, чи багато часу проводив із сім'єю, розширити джерельну базу, яка дає можливість побачити ще більше. Чимало цінної інформації можна почерпнути із зображальних джерел, фотографій. Вони дають можливість побачити одяг, дозвілля, навколишнє оточення постаті. Цікаво також подивитися, чи любив Л. Бачинський каву, алкогольні напої, які у нього були відносини з діячами січового та лугового рухів. У майбутньому треба дещо ширше проаналізувати контакти політика з луговим рухом у 1920-х рр. Маємо дуже багато різних горизонтів, але сама робота є дуже ґрунтовна, опрацьовано дуже великий масив джерел і висновки і припущення авторки є дуже слухні та обґрунтовані. Припущення є дуже важливими у біографічних роботах. Дуже вагомим позитивним фактором є наявність значної кількості виданих праць – статей і монографій. Дуже важливо – те, що вдалося віднайти родичів, нащадків Л. Бачинського. У майбутньому із ними ще потрібно буде працювати, так можна отримати ще дуже багато цінної інформації. Я підтримую, що Ганна Михайлівна заслуговує на присудження доктора філософії з відповідної галузі знань.

Гуйванюк М. Р., к.і.н., доц., завідувач кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Я з приємністю хочу висловитися про Ганну Михайлівну та її роботу. Ми всі були свідками її становлення як молодого дослідниці, поступового формування цієї роботи. Я неодноразово пересікався із дисертанткою на конференціях у Чернівцях, декілька її статей редагував. Це ґрунтовна, стабільна робота, яка тривала довгий час і сьогодні ми маємо дуже добрий результат. Дійсно, ми отримали нові знання і певний внесок в нашу історіографію про дану постать і загалом про український національний рух. Ганна Паска своєю сьогоднішньою дисертацією завершила один етап дослідження постаті Лева Бачинського, виявлених джерел є цілком достатньо. Але Ганна зобов'язалася врахувати більшість зауважень, тому зрозуміло, що це не є завершення, що це перехід до нового етапу дослідження даної постаті і буде продовження. Слабкою стороною

біографічних досліджень є те, що при аналізі багатьох джерел постать витягається з контексту. Пропоную продовжувати дослідження постаті Л. Бачинського в подальшому в колі сучасників, які на нього більшою чи меншою мірою впливали. Дуже позитивно, що не було глорифікації свого героя зі сторони Ганни Михайлівни. Це було добре дослідження, і дисертантка заслуговує отримати ступінь доктора філософії.

Жерноклеєв О. С., д.і.н., проф., завідувач кафедри всесвітньої історії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Вельмишановні члени спеціалізованої вченої ради, вельмишановний голово, я хочу відзначити сьогоднішню надзвичайно цікаву дискусію, дуже хорошу роботу. Хочу відзначити, що сьогодні відбувалося дійсно наукове обговорення, і дуже важливі аспекти теми сьогодні були підняті. Це все в подальшому стане в нагоді дисертантці для продовження роботи. Микола Романович підняв дуже цікаву проблему опозиційних партій, які партії можна вважати опозиційними в Австро-Угорщині. Насправді, соціал-демократія в Австро-Угорщині вважалася опозиційною партією, але критики її називали «цісарсько-королівська соціал-демократія». Насправді ставлення до цісаря не є показником опозиційності чи не опозиційності, бо всі ставилися до цісаря Франца Йосифа з великою повагою, але це дійсно дуже цікавий аспект, який треба враховувати. Було дійсно дуже слухним побажання дисертантці побачити в майбутньому постать Л. Бачинського в мікросередовищі, яке сформувало його. Це все надзвичайно плідні моменти. Дякую Андрію Олеговичу за слухну ідею щодо того, щоб звернути увагу на вплив повсякденного життя на діяльність Л. Бачинського. Нещодавно наш головуючий Володимир Степанович видав книгу про Василя Стефаника, де автори роблять спробу більше показати Стефаника як людину. Тут ми можемо побачити насправді як повсякденне, особисте життя, чого мені, можливо, трохи не вистачало в роботі. Треба показати, якою мірою, як наше повсякдення впливає на нашу професійну діяльність. Адже в одному місці і в один час кожен з нас живе в багатьох площинах, і насправді наше особисте повсякденне життя суттєво впливає на творче, суспільне. Володимир Степанович дуже вдало показав, як відбувався цей вплив на постать Василя Стефаника. У 1900 р. був апогей творчості Стефаника, але за кілька місяців до цього в нього помирає мама в 54 роки і він просить пароха Чортівця зняти якусь тиху кімнатку, щоб він втік від всього світу. Він там на кілька місяців усамітнюється, і пише найсильніші речі. А потім, у 1903 році він одружується, у нього десятиліття спокійного сімейного життя, він включається у громадсько-політичне життя на Покутті, але в цей час він нічого не пише. У нього творча пауза. Ваша книжка нашо вхнула мене на всі ці речі, я ще раз переглянув його праці, листування, праці про нього. Маємо приклад, як повсякденне життя впливає на громадське і творче. Тут є величезний потенціал для продовження роботи – накласти Л. Бачинського як людину і його громадсько-політичну діяльність і всі інші аспекти його життя. Як завідувач кафедри відзначаю – одна з кращих аспіранток, взірець і приклад для всіх інших

аспірантів. Ще раз дякую всім членам спеціалізованої вченої ради за високі і позитивні характеристики, науковому керівнику за великий вклад в роботу. Відзначаємо особистість самої дисертантки і її велику працю.

Великочий В. С., д.і.н., проф., декан факультету туризму Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Ви помітили сьогодні всі, що було багато розмов про класифікацію історичних та історіографічних джерел. Що таке класифікація, не треба нікому пояснювати. Класифікація не є самоціллю, вона повинна лише показати рівня розуміння дослідником предмету, об'єкту, джерельної та історіографічної бази дослідження. Дуже тонка межа – і якби ця тонка межа була більш чітко дотримана, то значної частини зауважень сьогодні би не було – між історичними джерелами та історіографічними джерелами. До прикладу, куди ми віднесемо праці меморіального характеру, до прикладу, такі праці, як роботи Лозинського, Стахіва? Тому якби тут була більш чітко проведена ця межа, то зауважень було би менше. Але чи досягнув дослідник своєї мети із такою класифікацією? Я особисто вважаю, що так, бо робота і використані в ній джерела і застосована класифікаційна схема дозволяють твердити, що опрацьовані і згруповані саме таким чином як історичні, так і історіографічні джерела є цілком репрезентативними, і дозволяють зробити авторці ті висновки, які вона зробила. Чи можна було б використати іншу схему? Так, можна було б. Але кожен з нас є індивідуальністю, має право на власний підхід до розуміння ситуації і має право на власну думку. Цілком погоджуюся, колеги, із думкою шановного Андрія Олеговича з приводу світлин. В сучасному українському джерелознавстві такий вид джерел, як кіно-фото-фонодокументи поряд із мистецькими джерелами ще не набув свого масового використання, опрацювання і поширення. І те, що Ганна Михайлівна використовує в своїй роботі світлини, це вже великий позитив. Але та кількість і наявність джерел дозволяє мені стверджувати, що весь життєпис Л. Бачинського можна відобразити у наявних світлинах. І, здійснивши їх опрацювання, можна було б уточнити багато різних моментів, які стосуються життєвого і творчого шляху сьогоднішнього нашого героя поряд із дисертантом. Ще одна думка, яку я не можу не висловити. Будь-яка тема роботи є невичерпною. Здавалося б видали ми збірник в 5-ти томах і 8-ми книгах джерел з історії Західно-Української Народної Республіки, видали 4 томи енциклопедії ЗУНР, монографія вийшла не одна. Що ще можна з цього приводу говорити? Виявляється, можна і потрібно. Кожного разу виникають нові аспекти, які треба досліджувати. Спроба нашої дисертантки написати таку студію про Лева Бачинського є справді першою комплексною спробою в сучасній українській історичній науці. Не будемо шукати спроб у радянській чи діаспорній історіографії. Я не кажу про невеличкі студії на посвяту Бачинському – це більше матеріали інформативного характеру. А от ця спроба є першою. Ті зауваження, які звучали, йдуть у розвиток цієї теми. Треба врахувати той момент, що є певні вимоги чисто формального характеру до роботи наукового характеру, які наша шановна дисертантка змушена була витримати. Як вміла, так зробила, і зробила

дуже добре. Я цілком погоджуюсь із Олегом Станіславовичем в тому, що захист такої дисертантки є честю для двох кафедр – кафедри всесвітньої історії і кафедри історії України і методики викладання історії – а мені як голові ради приємно бути головою ради при захисті такої роботи. Більше того, не маю сумніву, що подальше вивчення цієї проблематики дасть нам змогу повною мірою включити постать Лева Бачинського у сонм і пантеон українських значимих фігур, значимих героїв української історії, таких як Юліан Романчук, Євген Петрушевич, Іван Макух, Кость Левицький. Я міг би називати ще кілька, але не багато до речі на сьогоднішній момент діячів національно-визвольних змагань, про яких написані книги і захищені дисертації. Як на мене, дисертаційне дослідження Ганни Михайлівни є вдалою спробою. Я також підтримую, що сьогоднішня здобувачка цілком заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Загальна оцінка роботи і висновок. Дисертаційна робота Паски Ганни Михайлівни на тему «Громадсько-політична діяльність Лева Бачинського (1872–1930 рр.)» є самостійною завершеною науковою працею, яка сфокусована на розв'язанні поставленої мети – об'єктивного і комплексного вивчення громадсько-політичної діяльності Лева Бачинського. Усі одержані здобувачкою результати цілісні, науково обґрунтовані та достовірні, оскільки вони підтверджуються сучасними та взаємодоповнюючими методами дослідження, застосованими у дисертації.

Крім того, чимало висновків і положень наукового дослідження Паски Ганни Михайлівни мають наукову новизну, а також теоретичне та практичне значення, яке полягає в тому, що матеріали і висновки дисертаційної роботи можуть бути використані у науково-дослідницькій (при підготовці фундаментальних праць з історії України), навчальній (для підготовки підручників, науково-методичних посібників) та історико-красназавчій (для формування музейних експозицій та екскурсійних маршрутів стежинами слави борців за волю і незалежність України) роботі. Зібраний фактологічний матеріал і науково-теоретичні узагальнення можуть слугувати для подальшого поглиблення вивчення історії українського національного руху кінця ХІХ – першої третини ХХ ст.

Результати дослідження мають значну практичну цінність для оновлення експозиції музейних установ Івано-Франківщини – Музею визвольної боротьби імені Степана Бандери (м. Івано-Франківськ), Івано-Франківського краєзнавчого музею, музею «Борцям за волю України» (м. Городенка Коломийського р-ну), Літературно-меморіального музею Леся Мартовича (с. Торговиця Коломийського р-ну), Русівського літературно-меморіального музею Василя Стефаника (с. Русів Коломийського р-ну). Дисертаційні матеріали мають особливу цінність для майбутньої організації меморіального музею Лева Бачинського в його рідному с. Серафінці Коломийського р-ну.

За кількістю і рівнем підготовки публікацій, апробацією на всеукраїнських і міжнародних наукових конференціях дисертаційна робота «Громадсько-політична діяльність Лева Бачинського (1872–1930 рр.)» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 21 березня 2022 р. № 341)), а її авторка, Паска Ганна Михайлівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Результати голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» — членів ради,
недійсних бюлетенів —

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 20 051.052 Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ присуджує Пасці Ганні Михайлівні ступінь доктора філософії (PhD) з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Голова спеціалізованої
вченої ради

Володимир ВЕЛИКОЧИЙ

Рецензент

Ігор РАЙКІВСЬКИЙ

Рецензент

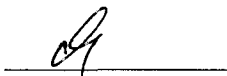
Олег ЄГРЕШІЙ

Опонент

Андрій СОВА

Опонент

Микола ГУЙВАНЮК